

61114-02-25
31/03/2025

בע"מ
בית המשפט העליון ירושלים כבית משפט לערעורים
אזרחיים

בפני :
1. הנשיא יצחק עמית
2. השופטת יעל וילנר
3. השופטת רות רונן

- נגד -

המשיבים:
1. פלונית
2. פלוני
3. משרד הרווחה - לשכה משפטית ירושלים
4. פלונית
5. פלונית

עו"ד אילה זר; עו"ד יהונתן קניר ועו"ד מיכל
קניר-לובלין - בשם המשיבים 1-2
עו"ד אפרים בוגנים שאג - בשם המשיבה 3
עו"ד דפנה יוליוס - בשם המשיבה 4
עו"ד נטע ממון ועו"ד גיל אביטל - בשם
האפוטרופוס לדין

המבקשים:
1. פלונית
2. פלוני

עו"ד הילה הולנדר; עו"ד לאה קליין אליאב
ועו"ד אילנית גוהר

פסק דין

השופטת יעל וילנר:

1. קטע שהושמט – י'ו'.

בהליך שלפנינו, ניצבות מזה ומזה שתי משפחות יקרות ואצילות-נפש, בעלות קרבה משפחתית לקטינות, שמבקשות כל אחת לפתוח את ביתה וליבה בפני א' ו-ב' שנותרו ללא הוריהן, לעטוף אותן, לפעול לשיקומן, ולדאוג כי יגדלו במקום הטוב ביותר עבורן.

2. בית המשפט המחוזי בבאר שבע (סגן הנשיא א' ואגון, והשופטות ג' לוין ו-פ' גילת כהן), בפסק דינו מיום 6.2.2025 ברמ"ש [הושמט – י'ו'], קיבל את ערעור המשיבים 1-2 על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בקרית גת (השופט ב' שלו) מיום 6.12.2024 בא"פ [הושמט – י'ו'] ובא"פ [הושמט – י'ו'], וקבע כי מקום מגוריהן של הקטינות יהיה בביתם של המשיבים 1-2. על החלטה זו הגישו המבקשים את בקשת רשות הערעור שלפנינו.

3. המבקשים הם אחות אביהן המנוח של הקטינות ובן זוגה (להלן: משפחת האב), שמתגוררים בעיר [הושמט - י' ו'], והמשיבים 1-2 הם אחות אימן המנוחה של הקטינות ובן זוגה (להלן: משפחת האם), שמתגוררים בעיר [הושמט - י' ו'].

4. [הושמט - י' ו'], התגוררו הקטינות והוריהן [הושמט - י' ו'] ובסמיכות לסבתן, אמו של האב (להלן: הסבתא; בשנים קודמות, בינקותה של א', התגוררה המשפחה בבית הסבתא לתקופה של כשלוש שנים). [הושמט - י' ו'], הועברו הקטינות לשהייה בביתה של משפחת האם. מאז ועד עתה, מתגוררות הקטינות ברציפות אצל משפחת האם, בהתאם להחלטות שיפוטיות שניתנו בעניין ושיפורטו להלן.

ההליכים ופסק הדין בבית המשפט לענייני משפחה

5. ביום [הושמט - י' ו'] הגישה משפחת האם בקשה לבית המשפט לענייני משפחה למנותה כאפוטרופסית זמנית לקטינות (א"פ [הושמט - י' ו']). במסגרת הליך זה, קיבל בית המשפט לענייני משפחה ביום [הושמט - י' ו'] את בקשת העובדת הסוציאלית לפי סעיף 12 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 (להלן גם: עו"ס לחוק הנוער), להורות על המשך שהיית הקטינות בבית משפחת האם למשך 30 ימים נוספים, על יסוד המלצת ועדת תכנון וטיפול שדנה בעניין (ועדה שפועלת מכוח הוראות חוק אומנה לילדים, תשע"ו-2016; להלן: חוק האומנה או החוק). [הושמט - י' ו'].

6. בעקבות תסקיר מיום [הושמט - י' ו'] בסוגיית האפוטרופסות על הקטינות, שהוגש מטעם גורמי הרווחה, ניתן ביום [הושמט - י' ו'] צו שלפיו אחות האב ואחות האם (המבקשת 1 והמשיבה 1) ימונו כאפוטרופסיות במשותף לעניינים אישיים ורפואיים של הקטינות, וכי אחות האב (המבקשת 1), ואחות נוספת של האם - המשיבה 4 בהליך זה - ימונו כאפוטרופסיות במשותף לענייני רכוש הקטינות. משך המינויים נקבע לשלושה חודשים.

7. לאחר שקרובי הקטינות לא הצליחו להגיע להסכמות בנוגע להמשך הטיפול בהן, הגישה משפחת האב ביום [הושמט - י' ו'] בקשה למנותה כאפוטרופסית של הקטינות (א"פ [הושמט - י' ו']). למחרת, במסגרת הבקשה המקבילה שהגישה כאמור משפחת האם, הוגש תסקיר מטעם שירותי הרווחה - עו"ס לעניין סדרי דין ועו"ס לפי חוק הנוער. במסגרת התסקיר צוין כי שתי המשפחות מסוגלות לספק לקטינות את צרכיהן, אולם על רקע מכלול השיקולים, הומלץ כי הקטינות יעברו להתגורר עם משפחת האב. זאת, בין היתר, לאור התרשמות העובדות הסוציאליות כי "אופייה והמבנה המשפחתי" של משפחת האב "קרובים ומוכרים יותר לאופיין של הבנות"; בשים לב לצורך לאפשר לסבתא להוסיף ולהיות גורם משמעותי עבורן; על רקע התרשמות טובה יותר מהקשר בין הקטינות לבין משפחת האב במפגשי אינטראקציה שנערכו להן; ונכח התרשמות גורמי הרווחה כי למשפחת האב יכולת טובה יותר להבטיח את שמירת הקשר המשפחתי עם שני הצדדים.

8. לתסקיר האמור צורף פרוטוקול של ועדת תכנון וטיפול מיום [הושמט - י' ו']; דו"ח מטעם מנחת האומנה שליוותה את משפחת האם (להלן: מנחת האומנה), שהמליצה על המשך האומנה אצל משפחת האם; וכן דו"ח מטעם עו"ס שהעניקה לקטינות טיפול רגשי (להלן: המטפלת הרגשית), שבו תואר הליך התקשרות משמעותי של הקטינות למשפחת האם. יצוין כי בתסקיר הנזכר, הדגישו העו"ס לסדרי דין והעו"ס לפי חוק הנוער כי מנחת האומנה והמטפלת הרגשית, שעמדתן הוגשה כאמור כנספח לתסקיר - אינן מכירות כלל את משפחת האב ולא נפגשו עמה. ביום [הושמט - י' ו'], הורה בית המשפט כי הצו הארעי בעניין האפוטרופסות הזמנית יוסיף לעמוד בתוקפו עד להחלטה אחרת.

9. ביום 14.2.2024 הודיעה המשיבה 3, ב"כ היועצת המשפטית לממשלה (להלן: ב"כ היועצת), על הצטרפותה להליך מכוח סעיף 8 לחוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955, לאחר שמצאה כי הדבר נדרש לשם טובת הקטינות. במסגרת ההודעה, ביקשה ב"כ היועצת כי תאומץ המלצת גורמי המקצוע על השמת הקטינות אצל משפחת האב, והודגש הצורך בהכרעה מהירה, לטובת הקטינות.

10. בימים 28.2.2024 ו-7.3.2024 נערכו דיונים בשני ההליכים במאוחד – בקשות האפוטרופוסות מזה ומזה, שנסובו כאמור גם על שאלת ההשמה של הקטינות. ביני וביני, ביקר שופט בית המשפט לענייני משפחה את הקטינה א' בבית הספר שבו היא לומדת במקום שהותה אצל משפחת האם, וממצאי הביקור נותרו חסויים. בהמשך לכך, ביום 17.3.2024, הורה בית המשפט לענייני משפחה על מינוי אפוטרופוס לדין עבור הקטינות. האפוטרופא לדין, עו"ד נ' ממן (מטעם הסיוע המשפטי; להלן: האפוטרופא לדין), הגישה את עמדתה ביום 30.4.2024, לאחר שנפגשה עם הקטינות, עם בני משפחתן ועם גורמי הטיפול והחינוך המעורבים בעניינן. עמדתה הייתה, כי טובת הקטינות לטווח הארוך היא לשלבן אצל משפחת האב, תוך שמירה על קשר הדוק עם משפחת האם. כמו כן, ביקשה האפוטרופא לדין להורות לצדדים שלא לעדכן את הקטינות אודות עמדתה באותו שלב, על מנת שזו תימסר להן בהליך מותאם ולאחר הכרעה שיפוטית. ביום 1.5.2024 התקיים דיון בבית המשפט לענייני משפחה במסגרתו העידו מנחת האומנה והעו"ס לסדרי דין. יצוין כי מנחת האומנה חזרה בעדותה על המלצתה על המשך הליך האומנה אצל משפחת האם, אולם בו בזמן הבהירה כי אין לה שום היכרות עם משפחת האב.

11. ביום 19.5.2024 מינה בית המשפט לענייני משפחה את פרופ' ת' ואלס ופרופ' נ' עצבה פוריה – מומחיות להתפתחות ילדים, כמומחיות מטעם בית המשפט לצורך בחינת מקום השמתן של הקטינות (להלן: המומחיות). זאת, יש לציין, חרף התנגדותן של האפוטרופא לדין וב"כ היועצת, אשר סברו כי בפני בית המשפט עמד די חומר באותו שלב לצורך הכרעה בבקשות שלפניו, ומחשש כי כניסת גורם מקצועי נוסף לא ייטיב עם הקטינות, ויעכב את ההכרעה בעניינן. חוות הדעת מטעם המומחיות הוגשה ביום 3.9.2024 ובמסגרתה המליצו המומחיות כי הקטינות תגדלנה אצל משפחת האב, תוך שמירה עקבית ורציפה על זמני שהות וקשר משמעותי עם משפחת האם (להלן: חוות הדעת). יודגש כי לצורך עריכת חוות הדעת, ראינו המומחיות את משפחות האם והאב, ואף ערכו עימן פגישה במתכונת אישית. כמו כן, קיימו פגישה אישית עם הסבתא, עם בתם של אחות האם ובן זוגה, ועם המשיבה 4; תצפתו על אינטראקציות שהתקיימו בין הקרובים מזה ומזה, לבין הקטינות; עיינו בתסקירים שהוגשו לבית המשפט וקיימו שיחות עם העובדות הסוציאליות שערכו את התסקירים, וכן עם מנחת האומנה והמטפלת הרגשית; וכן ניהלו שיחה עם המורה של א' ועם הגננת של ב'.

12. בהתאם להחלטת בית המשפט לענייני משפחה מיום 4.9.2024, הגישו הצדדים עמדתם ביחס לחוות הדעת משפחת האב ביקשה כי יינתן צו שיוורה על העברת הקטינות לביתן בהתאם לאמור בחוות הדעת, ולעמדתם הצטרפו גם ב"כ היועצת והאפוטרופא לדין. מנגד, משפחת האם העלתה שורה של השגות על חוות הדעת, ובין היתר, ביקשה להציג למומחיות שאלות הבהרה וגם לחקור אותן אם יראו צורך בכך. ביום 17.9.2024 התקיים דיון נוסף בהליך, שבסופו התבקשה משפחת האם להגיש עמדתה בנוגע להצעת בית המשפט למתווה מוסכם בין הצדדים. ביום 22.9.2024 הודיעה משפחת האם כי היא מבקשת להוסיף ולנהל את ההליך כסדרו, וכן לחקור את המומחיות. לאחר שהתבקשו התייחסויות הצדדים לעמדת משפחת האם לגבי המשך ההליך, הגישה ב"כ היועצת ביום 26.9.2024 את עמדתה שלפיה יש להורות על העברת הקטינות למשפחת האב בהקדם האפשרי, בשים לב להמלצת גורמי המקצוע שסבורים כי זוהי טובתן. ביום 29.9.2024 הגישה גם האפוטרופא לדין את התייחסותה, לאחר שקיימה מפגש נוסף עם הקטינות, וחזרה על עמדתה כי יש להעביר את הקטינות לבית משפחת האב, וכן שבה והדגישה את חשיבותה של הכרעה מהירה בנדון.

13. ביום 15.10.2024 ניתנה החלטת ביניים של בית המשפט לענייני משפחה שלפיה הקטינות יושמו אצל משפחת האב, עד להחלטה אחרת. סעד ארעי זה, כך נקבע, "נחוץ כבר עתה באופן מיידי, על מנת לאפשר להן (לקטינות) להתחיל בתהליך השיקום וההחלמה", כאשר "מקום השמתן הנוכחי נקבע בנסיבות חירום, ארעיות, כבירית מחדל" [הושמט – י' ו']. לצד זאת, ניתנו לגורמים השונים הוראות בנוגע לגיבוש תוכניות להשמה ולטיפול; לתיווך ההחלטה לקטינות על ידי האפוטרופא לדין; ולהגשת תסקיר משלים על ידי עו"ס לסדרי דין, שלאחריו תוכל משפחת האם להגיש עמדתה לגבי השלמת שמיעת הראיות.

14. על החלטת הביניים של בית המשפט לענייני משפחה בעניין השמת הקטינות, הגישה משפחת האם בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי, ולצידה בקשה לעיכוב ביצוע. בהחלטתו מיום 21.10.2024 עיכב בית המשפט המחוזי את ביצוע ההחלטה במסגרת צו ארעי, ובהמשך לכך, לאחר שהוגשו תגובות הצדדים לבקשות נתן ביום 7.11.2024 רשות ערעור, וקבע את ההליך לדין לפני הרכב. בתום הדיון שהתקיים ביום 21.11.2024, ובהסכמת הצדדים, נקבע כי החלטת בית המשפט לענייני משפחה מיום 15.10.2024, להעביר את הקטינות לרשות משפחת האב, תעוכב עד למתן החלטה אחרת; כי פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה יינתן עד

ליום 8.12.2024; וכי הליך הערעור יוותר פתוח באופן שיאפשר למי מהצדדים שיבקש לערער על פסק הדין, לעדכן את כתבי הטענות שהוגשו לבית המשפט המחוזי, כאשר אותו הרכב יוסיף לדון בערעור.

15. בהמשך להחלטה זו של בית המשפט המחוזי, התקיים דיון המשך בבית המשפט לענייני משפחה ביום 1.12.2024, במהלכו נחקרה המומחית, פרופ' יואלס, וביום 6.12.2024 ניתן פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה. נקבע, כי על רקע מכלול החומר שהונח לפניו, על יסוד עמדת גורמי הטיפול ולאחר שמיעת עדותה של המומחית – מקום השמתן של הקטינות יהיה בית משפחת האב, כאשר על המעבר להיעשות "ללא דיחוי נוסף". לצד האמור, נקבע, בין היתר, כי משפחת האב תשמש כאפוטרופוסית של הקטינות לענייניהן האישיים והרפואיים; מונתה אפוטרופא לדין לענייני רכוש לתקופה של שנה; ונקבעו זמני שהות אצל משפחת האם.

פסק הדין של בית המשפט המחוזי

16. משפחת האם ערערה לבית המשפט המחוזי. בהחלטה מיום 12.12.2024 קבע בית המשפט המחוזי כי החלטתו מיום 21.11.2024 לעכב את העברת הקטינות למשפחת האב תיוותר על כנה, וכן הורה למשיבים להגיש תשובות מעודכנות לערעור. ביום 8.1.2025 התקיים דיון בערעור, ובהתאם להחלטה מיום 12.1.2025, הגישו העו"ס לסדרי דין והעו"ס לחוק הנוער תסקיר משלים ביום 21.1.2025, על מנת להעמיד בפני בית המשפט המחוזי נתונים עדכניים אודות הקטינות. לתסקיר צורפו דו"חות מטעם המטפלת הרגשית; מנחת האומנה; והמסגרות החינוכיות של הקטינות. בדו"חות אלו, ציינה מנחת האומנה כי הקטינות "הסתגלו ומרגישות בבית המשפחה כביתן", וגורמי החינוך בבית הספר של א' הביעו עמדתם כי יש לשמור על יציבות בחייה, ותיארו שיתוף פעולה הדוק מצד משפחת האם. בהמשך לאמור, הורה בית המשפט ביום 28.1.2025 על קיום דיון לשמיעת הבהרות משלימות של המומחית, פרופ' יואלס (בדרך של היוועדות חזותית), בזיקה לנתונים שעלו מהחומרים המשלימים. הדיון התקיים ביום 3.2.2025 ובמהלכו הבהירה המומחית כי לאחר עיון בחומר העדכני היא אך התחזקה בדעתה כי טובת הקטינות היא לגדול בבית משפחת האב (דבריה יפורטו להלן).

17. ביום 6.2.2025 ניתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי, במסגרתו התקבל הערעור ונקבע כי הקטינות יתגוררו בביתה של משפחת האם, וכי הסדרי השהות עם משפחת האב שהתקיימו עד לאותה שעה, יוותרו על כנם (פסק הדין לא התייחס לקביעות שנוגעות להסדרי האפוטרופוסות). בתוך כך, קבע בית המשפט המחוזי כי מסקנתו "נעוצה במידה רבה בכך שההסדר הזמני [הושמט – י' ו'] [הואשמת – י' ו'] [...] לא ניתן למחוק את הזמן שחלף, ולהכריע מהי טובתן של הקטינות כאילו מצויים אנו [הושמט – י' ו']" (פס' 41 לפסק הדין). פרק זמן זה, כך נקבע, מעורר את שאלת המחיר של העברת הקטינות ממשפחת האם למשפחת האב, על ניתוק הקשרים חברתיים והחינוכיים הכרוכים בכך. על רקע שאלה עיקרית זו, נקבע כי "גורמי המקצוע באגף לשירותים חברתיים [...] והמומחיות מטעם בית המשפט לא התייחסו לכך", ועל כן "לא ברור אם לשיטתם המעבר כלל לא טומן בחובו פגיעה בבנות, או שמא הפגיעה שייספגו בטווח הקצר היא הפיכה ו'משתלמת' לטווח הארוך" (שם, פס' 40). בהקשר זה, ובמסגרת הצורך לבחון את 'מחיר' המעבר אל מול תועלתו, קבע בית המשפט המחוזי כי לא שוכנע ש-"הפערים בין המשפחות, העולים מחוות הדעת, מצדיקים את המחירים והסיכונים הרגשיים הכרוכים במעבר" (שם, פס' 45). בית המשפט המחוזי הדגיש כי "משפחת [האם] היא משפחה ראויה ומתאימה, ואלמלא 'התחרות' מול משפחת [האב], איש לא היה מעלה בדעתו להוציא מרשותה את הבנות" (שם, פס' 46), ובהתייחס לעתיד, הוסיף כי "כשופטים, אין לנו כוח ניבוי. בבואנו להעריך את העתיד, אנו בוחנים את העבר וההווה. כאן מונחים לפנינו דיווחים מגורמים שונים המכירים מקרוב את הבנות, המצביעים כאמור על שיפור רגשי של הבנות. לא מצאנו יסוד לשלול את הדברים" (שם).

מכאן הבקשה שלפנינו.

טענות הצדדים

18. המבקשים, משפחת האב, טוענים כי בקשתם מעוררת שאלה עקרונית בדבר סמכותה של ערכאת הערעור לסטות מחוות דעת שניתנות על ידי גורמי מקצוע, וכי יש לקבלה אף מחמת עיוות הדין שנגרם להם. בהקשר זה,

טוענים המבקשים כי בעניינים שנוגעים לטובת הילד, אמות המידה למתן רשות ערעור "בגלגול שלישי" – מקלות יותר.

19. לגופם של דברים, טוענים המבקשים כי שגה בית המשפט המחוזי כאשר התעלם מהתשתית העובדתית והראייתית שהונחה לפניו, ושעמדה ביסוד פסק הדין של בית המשפט לענייני משפחה. לטענתם, לא היה מקום לסטות ממסקנות הגורמים המקצועיים, ובכלל זה, ממסקנות חוות הדעת של המומחים, בפרט של פרופ' יואלס, דמות מובילה בתחום הפסיכולוגיה של הילד והטראומה; ממסקנותיהן של שתי ועדות תכנון טיפול שנדרשו לעניין; מתסקירים מטעם גורמי הרווחה; ומעמדות מפורטות של האפוטרופא לדין וב"כ היועצת. כל זאת, מבלי להציג את הטעמים כבדי המשקל הנדרשים, בהתאם לפסיקת בית משפט זה, לצורך סטייה מעמדת גורמי המקצוע.

20. המבקשים מוסיפים וטוענים, כי שגה בית המשפט המחוזי כאשר לא הביא בחשבון את הנזקים ההתפתחותיים שייגרמו לקטינות כתוצאה מניתוקן ממשפחת האב, שלצידה גדלו עד לאותו יום מר [הושמט – י'ו]. עוד טוענים המבקשים, כי בית המשפט המחוזי תמך את מסקנתו, בין היתר, בעמדתה של המטפלת הרגשית, חרף העובדה שהמומחים קבעו כי אין לה הכשרה מקצועית בתחום הטיפול בטראומה לילדים. כן נטען, כי לא היה מקום להסתמך על גורמים מבית הספר בו לומדת א', שנמצאים בקשר עם משפחת האם בלבד. לבסוף, נטען כי בית המשפט המחוזי לא נתן משקל הולם לפגיעה של המשיבים בטובת הקטינות, כפי שבאה לידי ביטוי בהתנהלותם הדיונית שהאריכה את ההליכים; בצמצום הקשר בין המבקשים לקטינות; ובחשיפת הקטינות לקונפליקט שבין המשפחות.

21. המשיבים, משפחת האם, טוענים מנגד, כי פסק הדין של בית המשפט המחוזי מבוסס על קביעות קונקרטיות שנוגעות לקטינות, ועל כן אינו טומן בחובו השלכות רחב. לגופם של דברים, טוענים המשיבים כי לא נפל בפסק הדין פגם שמצדיק התערבות. באשר לתסקיר גורמי הרווחה שעליהם, בין היתר, התבסס בית המשפט לענייני משפחה, נטען כי הוא כולל נתונים ישנים מחודש פברואר 2024, ועל כן אינו מתייחס לפרק הזמן שחלף, במהלכו שהו הקטינות בבית משפחת האם, וכי למעשה אף בית המשפט לענייני משפחה סבר כי התסקיר אינו משביע רצון – ועל כן הורה על קבלת חוות דעת המומחים. עוד טוענים המשיבים, כי עמדות מנחת האומנה, המטפלת הרגשית וגורמי החינוך, שצורפו כאמור לתסקיר העדכני מיום 21.1.2025, מלמדות על התפתחות התקינה של הקטינות בתקופת השהייה אצלם; על הקשר המשמעותי שנוצר בינם לבין הקטינות; ועל היציבות שהקטינות זוכות לה. באשר לסטיית בית המשפט המחוזי מחוות הדעת של המומחים, טוענים המשיבים כי הדבר נעשה בהתאם לסמכות בית המשפט שלא לאמץ את עמדת הגורם המומחה בשלמותה; על יסוד התרשמותו מהמכלול הראייתי; ולאחר שמצא כי העברת הקטינות למשפחת האב צפויה לגרום להן קושי מהותי. כמו כן, מצביעים המשיבים על עמדת הגורמים המקצועיים שלפיה שתי המשפחות מסוגלות לספק לקטינות את צרכיהן, וטוענים כי אף אם קיימים פערים מזעריים בין המשפחות – אין בכך כדי להצדיק מעבר נוסף של הקטינות, שצפוי להעמיס עליהן קושי נוסף. בהקשר זה, טוענים המשיבים כי בנסיבות הקשות שנוצרו, ובחלוף הזמן, יצרו הקטינות קשר עמוק למשפחתם; למסגרות החינוכיות בעיר מגוריהם; ולגורמי הטיפול מטעם הרווחה בעיר.

22. האפוטרופא לדין, שמייצגת כאמור את הקטינות, סבורה כי יש לקבל את הבקשה ואת הערעור, שכן לדידה לא היה מקום להתערב בפסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה, שהתבסס על עמדת גורמי המקצוע שלפיה טובת הקטינות היא לגדול אצל משפחת האב. כמו כן, לטענתה, סטיית בית המשפט המחוזי מקביעות המומחים נעשתה ללא הנמקה מספקת. בתוך כך, מתייחסת האפוטרופא לדין להערות בית המשפט המחוזי באשר לקושי שצפוי כתוצאה מהעברת הקטינות למשפחת האב בעת הזאת, ומציינת כי קושי זה קיבל התייחסות בחקירתה של המומחית, אשר חרף זאת – המליצה על המעבר. נוסף על כך, האפוטרופא לדין טוענת כי שגה בית המשפט המחוזי כאשר ביסס את הכרעתו על עמדות המטפלת הרגשית, מנחת האומנה וגורמי החינוך, שעמדתם צורפה לתסקיר המשלים, מבלי שאגורמים אלו הכירו והתרשמו ממשפחת האב. כמו כן, נטען כי פסק הדין של בית המשפט המחוזי מעניק משקל רב למצב הנוכחי של הקטינות, לזמן שחלף ולהשתלבותן במסגרות החינוכיות, אולם לא נותן משקל מספק לטובתן של הקטינות לטווח הארוך.

23. האפוטרופא לדין מוסיפה ומציינת, כי בביקור שערכה אצל הקטינות סמוך לאחר החלטת בית המשפט לענייני משפחה ביום 15.10.2024 על השמת הקטינות אצל משפחת האב, הביעו הקטינות בפניה התרגשות לקראת המעבר, ואת געגועיהן למשפחת האב. עוד מציינת האפוטרופא לדין, כי היא מזהה קושי של הקטינות להביע את רצונן באופן אותנטי, כאשר היא משוחחת עמן בבית משפחת האם.

24. ב"כ היועצת סבורה אף היא, כי יש לקבל את הבקשה ואת הערעור. לטענתה, פסק הדין של בית המשפט המחוזי מעורר שורה של קשיים, שמצדיקים להתערב בו. ראשית, נטען כי בית המשפט המחוזי 'מסגר' את השאלה שהונחה לפתחו באופן שגוי, כאשר בחן האם קיימת 'הצדקה' להוצאת הקטינות מביתה של משפחת האם, בעוד שהשאלה הרלוונטית היא איזו משפחה תיטיב עימן באופן המירבי. כמו כן, טוענת ב"כ היועצת כי שגה בית המשפט המחוזי כאשר סטה מהמלצות גורמי המקצוע המוסמכים – המומחיות מטעם בית המשפט, גורמי הרווחה והאפוטרופא לדין – בלי שנתן לכך טעם משכנע, ותוך ששם עצמו בנעליהם. נוסף על כך, ובדומה לטענת האפוטרופא לדין, טוענת ב"כ היועצת כי בית המשפט המחוזי התעלם מקביעת המומחית בעדותה לפניו, שלפיה המחיר שכרוך במעבר הקטינות אינו משנה את מסקנתה כי טובת הקטינות היא לגדול אצל משפחת האב, וכי שגה כאשר נתן משקל לעמדתם של גורמי מקצוע שאינם מוסמכים להמליץ באשר להשמתן של הקטינות, ושיש להם היכרות עם משפחת האם בלבד.

25. ביום 24.3.2025 קיימנו דיון, במהלכו הסכימו הצדדים לדון בבקשה כאילו ניתנה רשות לערער והוגש ערעור על-פיה, וחזרו על עיקרי טענותיהם שבכתב. אשר על כן, משפחת האב, המבקשים בהליך דנן, יכוננו להלן גם – המערערים.

דיון והכרעה

26. בטרם נחל את מסענו, אבקש להדגיש: ענייננו בדיני נפשות. קביעת זהותה של המשפחה שבחיקה תגדלנה שתי הקטינות [הושמט – י' ו'], היא קביעה שלא ניתן להפריז בחשיבותה ואשר עשויה לשנות את סיפור חייהן של הקטינות במובנים רבים. המשפחות שלפנינו, שמתמודדות בעצמן עם האבל על יקיריהן, מבקשות שתיהן, בגדלות נפש, לקום מהאסון ולהיחלץ לטובת אחייניותיהן, לספק להן בית ומשפחה – מקום שבו ישתקמו ויגדלו בביטחון. אין לכחד, הדילמה בענייננו קשה, ואין לנו אלא להכריע בה בהתאם לאמות המידה שבידינו ולכלים שברשותנו.

אקדים אחרית לראשית ואומר, כי לאחר שעיינתי בטענות הצדדים, בכתב ובעל פה, ומהטעמים שיפורטו להלן, באתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל, וכך אציע לחבריי להורות.

מקומה של חוות דעת מקצועית בעת בחינת טובת הקטין

27. אמת המידה להכרעה במחלוקת שלפנתחנו, אחת היא – טובתן של הקטינות. חוק האומנה מעניק לעיקרון טובת הילד מעמד "מכריע" (סעיף 4 לחוק). עקרונותיו של חוק זה, וחלק מהוראותיו, חלים בנסיבות [הושמט – י' ו'] שלפנינו מכוח סעיף 88 לחוק, שעניינו במי שהתייתם משני הוריו שהלכו לעולמם. [הושמט – י' ו']. סעיף זה מחיל על ענייננו [הושמט – י' ו'] את הוראות חוק האומנה שנוגעות לעקרונות היסוד של מוסד האומנה; לזכויות ילדי האומנה; להתוויית תכנית טיפול; ולפיקוח ובקרה על הגורמים המעורבים בהליך האומנה [הושמט קטע – י' ו'].

28. כאמור, בנסיבות שלפנינו טובת הקטינות אינה מהווה רק שיקול "מכריע", אלא למעשה – שיקול בלעדי. בניגוד למצבים שבהם נבחנת הוצאת ילד מבית הוריו הטבעיים – שבגדרם נדרש להביא בחשבון גם את 'קול הדם': זכויות ההורים לגדל את ילדיהם (סעיף 4(ב)-(8) לחוק; וראו: רע"א 4188/22 פלוני נ' מחלקה לשירותים חברתיים מסיל"ה, פס' 27 (4.8.2022); בע"מ 778/09 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני, פס' 33 (29.11.2009) (להלן: בע"מ 778/09); ע"א 232/85 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד (מ) 1, 9 (1986)) – הרי שבנסיבות

הטראגיות שלפנינו, ובהעדר הורות טבעית, אין לנגד עינינו אלא את טובתן של הקטינות. שאלת השמתן, תיבחן אפוא אך ורק בראי טובתן הכוללת של א' ו-ב'. במישור היישומי, משמעות הדבר היא כי על מנת להותיר את הקטינות בבית משפחת האם, לא די להראות כי המשפחה 'מסוגלת' לגדל את הקטינות, או כי היא 'טובה דיה' עבורן; עלינו להשתכנע, כי זוהי האפשרות המיטבית עבור הקטינות, שעולה בטיבה על החלופה האחרת – העברתן לבית משפחת האב.

29. אם כן, טובת הקטינות היא העומדת בלב העניין שלפנינו. דא עקא, שעיקרון טובת הילד, המשמש כמצפן שיורה לנו את הדרך, הוא מטבעו "רחב ועמום", וממילא "עשוי לקבל משמעויות ופירושים שונים בהקשרים שונים, בהתאם למצב העובדתי בכל מקרה ומקרה" (בע"מ 10060/07 פלוני נ' פלוני, פס' 30 (2.10.2008)); בית משפט זה מורגל אמנם במלאכה של יציקת תוכן קונקרטי לעקרונות בעלי אופי כללי, בהתאם לנסיבות הפרטניות שלפניו, אולם כפי שציינה הפסיקה – כאשר עסקינן בטובתם של ילדים, ניצבים אנו בפני קושי מיוחד באשר מדובר "בהכרעה המפנה פניה אל העתיד, אל הבלתי נודע, ואשר מבקשת את בית המשפט לקבוע היכן ייטב לקטין" (בע"מ 27/06 פלוני נ' פלוני, פס' 13 (1.5.2006) (להלן: בע"מ 27/06)). כפי שהעיר בית משפט זה, "מיומנויות 'נבואיות' מעין אלה אינן ממיומנויותיו הטבעיות של בית המשפט אשר מכריע בדרך כלל בסכסוכים שבמוקדם אירועים שבעבר" (שם). קושי זה, המצוי במישור המיומנות, מקבל משנה תוקף לנוכח כובד המשקל של הכרעה בשאלת השמתם של קטינים – קביעת המקום אשר יהיה להם לבית; הכרעה שעל פי טיבה, צפויה להטביע את חותמה על עתידם ועל מהלך חייהם של הקטינים.

30. על רקע דברים אלו, הדגישה פסיקת בית משפט זה – ושבה והדגישה – כי שומה על בית המשפט כי תעמוד לנגד עיניו חוות דעתם של מומחים לדבר, באשר "הן ההופכות את 'טובת הילד' ממושג ערטילאי ואמורפי, לבעל ממשות ותוכן קונקרטי" (בע"מ 27/06, פס' 15). חוות הדעת של גורמי המקצוע הרלוונטיים חיונית לצורך קבלת הכרעה מושכלת, בפרט בשאלות הרוות גורל שנוגעות לקטינים:

"בחינה זו של טובת הקטין שומה עליה להתבצע באמצעות חוות דעת המומחים לתחום. כבר נאמר כי "אבחון מצבו הנפשי והגופני של אדם – לרבות השפעת סביבתו הקרובה על מצבו הנפשי והגופני – הינו עניין לאנשי המקצוע לענות בו; ואני מתקשה לראות כיצד יוכל בית-משפט להכריע בשאלת הטובה והאינטרס של קטין בלא שיעזר בחוות דעתם של מומחים לדבר" (בג"ץ 5227/97 דויד נ' בית-הדין הרבני הגדול, פ"ד נה(1) 463, 453 (1998) (להלן: עניין דויד)) [...]. על בית המשפט לקבל החלטה מושכלת ורציונאלית וזאת באמצעות היעזרות במומחים לסוגיה שאינה בתחום התמחותו" (בע"מ 778/09, פס' 32).

31. מפאת חשיבותה של נקודת מבט מקצועית לצורך גיבוש תשתית עובדתית להכרעה בטובתם של קטינים, נקבע בפסיקה כי לא די לעמוד על קבלתה של חוות דעת, אלא נדרש להעניק לה משקל ניכר, "וככלל, אף יאמץ בית המשפט את המלצת המומחים שאותם מינה, אלא אם כן קיימים טעמים נכבדים ובעלי משקל ממשי, המצדיקים סטייה מאותה המלצה" (בע"מ 9358/04 פלוני נ' פלוני, פס' 10 (2.5.2005)). יובהר מיד, כי אין להסיק מכך שבית המשפט משמש אך 'חותמת גומי' לקביעת המומחה שמינה; מובן מאליו, שאין בית המשפט רשאי לפטור עצמו מהפעלת שיקול דעת עצמאי בגיבוש הכרעתו (בע"מ 27/06, פס' 15). אולם בצד זאת, בשים לב לטיבה של המטרה בה אנו עוסקים, הרי ש"בהיעדר ראיות בעלות משקל לסתירת האמור בחוות-דעת המומחים, ייטה בית-המשפט לאמץ את מימצאי חוות-הדעת ומסקנותיהן" (רע"א 4575/00 פלוני נ' אלמוני, פ"ד נה(2) 321, 332 (2001); וכן ראו, מיני רבים: בע"מ 10060/07 פלוני נ' פלוני, פס' 32-33 (2.10.2008)); בע"מ 4259/06 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פס' 23 (13.7.2006)).

32. הנה כי כן, בבוא בית המשפט לקבוע מהי טובתו של קטין, יעמיד לנגד עיניו את עמדת הגורמים המקצועיים, כאשר ככלל, הנטייה תהיה לאמצה, בהעדר טעמים נכבדים לסטות ממנה.

33. בית המשפט לענייני משפחה הורה כאמור על קבלת חוות דעת מטעם המומחיות, לאחר שמצא כי אינו יכול להסתפק בתשתית העובדתית שנפרשה לפניו בתסקירים שהוגשו מטעם גורמי הרווחה, ובעמדת האפוטרופא לד"ר וב"כ היועצת. משהוגשה חוות הדעת, נמצא כי מסקנותיה עולות בקנה אחד עם מסקנות התסקירים שהוגשו – כי טובת הקטינות היא לגדול בבית משפחת האב. בהתאם לכך, בית המשפט לענייני משפחה אימץ, כאמור, את עמדת כל גורמי המקצוע, והורה כי הקטינות תגדלה בבית משפחת האב.

34. מחמת חשיבות הדברים, אביא בתמצית את עיקרי מסקנותיהן של המומחיות, כפי שאלו משתקפות מחוות דעתן ומחקירתה של פרופ' יואלס בפני הערכאות קמא.

כאמור, לצורך עריכת חוות הדעת ראינו המומחיות את קרובי המשפחה משני הצדדים; תצפתו על אינטראקציות שנערכו עם הקטינות; קיימו שיחות עם גורמי הרווחה, וכן עם מנחת האומנה, המטפלת הרגשית, והגורמים החינוכיים הרלוונטיים. על בסיס מסד נתונים זה, גיבשו המומחיות חוות דעת מפורטת ומנומקת שבה המליצו על העברת הקטינות לביתה של משפחת האב. לצד זאת, הומלץ על פניה להליך גישור בין המשפחות; על קביעת זמני שהות של הקטינות אצל משפחת האם; על ליווי והדרכה הורית לקרובים משני הצדדים; על טיפול מבוסס טראומה לקטינות, וכן על ליווי מתאים למשפחת האם סביב מעבר הקטינות. בחוות הדעת, שבה ונזכרת ההתרשמות החיובית של המומחיות מרצונה הטוב של משפחת האם, ממסירותם ומהתגייסותם "בכל נפשם ומאודם", לסייע לקטינות; אולם מבלי לגרוע מקביעות אלו, מצאו המומחיות כאמור – "לאחר בדיקה מעמיקה [...] ומתוך ראייה התפתחותית" – כי מוטב לקטינות לגדול בבית משפחת האב.

35. ביסוד מסקנה זו של המומחיות, ניצבה, בין היתר, התרשמותן מהיתרון של משפחת האב בהבנת חשיבות הקשר של הקטינות עם משפחתן מהצד השני להתמודדותן עם הטראומה שחוו, ובנכונותה של משפחת האב לפעול על מנת שהקשר עם משפחת האם יוסיף להתקיים. כמו כן, מצאו המומחיות כי משפחת האב נהנית מיכולות רפלקטיביות גבוהה יותר, שמאפשרות לה להקשיב למצבים מנטליים של הקטינות ולוויסות שלהן, ועל כן מהווים "מרכיב חשוב מאוד בשיקומן הארוך [של הקטינות] ובזיהוי צרכיהן לטווח הקצר והארוך". עוד נקבע כי אצל משפחת האב זוהו "יכולות טובות יותר של זמינות רגשית לילדות", נתון המצביע על יכולתה להיות קשובה ל"אותות" מצד הקטינות ולהגיב להם בצורה מותאמת. משפחת האב אף הפגינה, כך נקבע, יכולות טובות יותר בכישורי 'משחקיות' שעמדו למבחן, שמאפשרים חיבור מיטבי לעולמן הפנימי של הקטינות, בדרך שחשובה להתפתחותן. נוסף על כך, ציינו המומחיות את הקשר המשמעותי של ילדי משפחת האב עם הקטינות "הקרובים להם בגיל וחולקים אותם תחומי עניין".

36. לצד האמור, כללה חוות הדעת התייחסות להיכרותם החד צדדית של גורמי המקצוע – מנחת האומנה והמטפלת הרגשית – עם משפחת האם בלבד. בהקשר זה, העירו המומחיות כי הקטינות קבלו טיפול רגשי שלווה רק על ידי משפחת האם, וכי אף מנחת האומנה עמדה בקשר עם משפחת האם בלבד, ולא עם משפחת האב. משמעות נתונים אלו, היא כי אין ביכולתם של הגורמים הנזכרים לחוות דעה באשר למקום השמתן של הקטינות מתוך מבט מקיף; ולמעלה מכך, הם אף "העמיקו לא בכוונה ולא ביועץ את הפיצול בין המשפחות". עוד צוין, כי הקטינות זקוקות לטיפול רגשי ממוקד בטראומה לגיל הרך, בשונה מזה שניתן להן עד כה.

37. כמו כן, התייחסה חוות הדעת גם לעובדה שהקטינות שוהות בביתה של משפחת האם משך זמן לא מבוטל, וכי הליך העברתן צפוי כשלעצמו להערים עליהן קשיים. צוין, כי בחלוף הזמן "אין ספק שהקשר הרגשי [...] העמיק והפך משמעותי"; חרף זאת, נקבע כי הדגש צריך להינתן על זהות הגורם שיוכל לסייע לקטינות להתמודד באופן מיטבי עם האתגרים שצופן להן העתיד – "המצוקה הרגשית והמורכבות שעוד צפויה להן עם התפתחותן". כמו כן, מלבד העדפת המבט ארוך-הטווח, ציינו המומחיות כי גם בנוגע ל"מחיר" שכרוך במעבר עצמו, "אין אנו סבורות שהשינוי כעת יפגע בהן, כל עוד יעשה בצורה רגישה ותוך תיווך של שתי המשפחות".

38. כפי שהוזכר לעיל, פרופ' יואלס אף נחקרה בבית המשפט המחוזי על חוות הדעת, כאשר סוגיית המחיר הכרוך בהעברת הקטינות, ניצבה במוקד השאלות עליהן השיבה. בתוך כך, ציינה פרופ' יואלס כי "המעבר והשינוי פחות מדאיגים אותי, ילדים מסתגלים מהר [...] מדאיג אותי המסלול ההתפתחותי שלהן שצופן אתגרים, לשם צריך יכולות הוריות עם יכולת מנטליזציה של הילד ולהבין אותו לעומק [...] מה שמוביל אותנו זו החשיבה

ההתפתחותית". פרופ' יואלס התייחסה לחומר העדכני שהובא לפני בית המשפט המחוזי, והוסיפה כי "מהחומרים שהונחו לפניי אני לא רק מסיקה, אני מסיקה יותר ממה שהסקתי קודם" כי למשפחת האב ישנה מסוגלות למלא את התפקיד בצורה טובה יותר. נוסף על האמור, ובהתייחס לעמדת גורמי החינוך שציידו כאמור בהשארות הקטינות אצל משפחת האם, ציינה פרופ' יואלס כי "בית הספר לא עשה הערכה פסיכולוגית כדי לקבוע את מה שהוא קבע".

39. כזכור, מסקנות אלו שבחוות הדעת, עולות בקנה אחד עם ההמלצות שבתסקיר שהוגש לבית המשפט לענייני משפחה ביום 8.2.2024, אשר פורטו לעיל; וכן עם עמדת האפוטרופא לדין שמונתה לקטינות, כפי שהוצגה לאורך ההליכים בבתי המשפט, וכפי שהובעה אף בדיון שהתקיים לפנינו.

40. הנה כי כן, חוות דעת המומחיות מקיפה, מפורטת ומנומקת היטב. חוות דעת זו הונחה לפני בית המשפט לענייני משפחה, שאימץ כאמור את מסקנותיה; לעומת זאת, בית המשפט המחוזי בחר שלא לאמץ את מסקנות חוות הדעת, והורה להותיר את הקטינות אצל משפחת האם.

האם קמה הצדקה במקרה זה שלא לאמץ את חוות הדעת?

41. כאמור לעיל, חוות הדעת של המומחיות, על נימוקיה, מתבססת על מסד עובדתי מקיף; נשענת על ממצאים שהופקו בכלים המתודולוגיים שנבחרו על ידי המומחיות לדבר; ומתייחסת לצדדיה השונים של הדילמה הקשה שהובאה לפני בית המשפט, בהווה ובעתיד. בהינתן האמור, ובשים לב להלכה המושרשת שלפיה בית המשפט יאמץ, ככלל, את המלצת המומחים מטעמו, אלא אם קיימים נימוקים כבדי משקל המצדיקים סטייה ממנה – אני סבורה כי לא קמה במקרה זה הצדקה לסטות ממסקנות חוות דעתן של המומחיות, כפי שאפרט להלן.

42. אחת ההכרעות העיקריות המשפיעות על טובתן של הקטינות, היא קביעת המסגרת המשפחתית שתסייע באופן מיטבי להתפתחותן בעתיד. בהקשר זה, דומה כי בית המשפט המחוזי חלק על מסקנת המומחיות במישור המקצועי, ולמעשה – אף הביע ספקות לגבי עצם המתודולוגיה שבה נקטו בנדון. לגישתו של בית המשפט, בשים לב לחוסר היכולת לראות את הנולד, יש לתת משקל גובר לנתוני העבר וההווה כאמצעי לחיזוי העתיד, וכלשונו:

"בסופו של דבר, ההמלצה של המומחיות נשענת על הערכות הצופות פני עתיד, בהתבסס על ראיונות ותצפית. מרכיב אי הוודאות הטמון בעתיד הוא משמעותי. יש קושי מובנה בעיסוק בהערכות ובהשערות לאשר העתיד צופן בחובו. אין בפנינו נתונים וודאיים כי ההורות של (...) תתעלה על ההורות של (...). אין אמיתות מוחלטת בהערכות אלה ויש בהן מן הניבוי. כשופטים, אין לנו כוח ניבוי. בבואנו להעריך את העתיד, אנו בוחנים את העבר וההווה. כאן מונחים לפנינו דיווחים מגורמים שונים המכירים מקרוב את הבנות, המצביעים כאמור על שיפור במצב הרגשי של הבנות. לא מצאנו יסוד לשלול את הדברים" (פסקה 46 לפסק הדין).

בדברים אלו, אני סבורה, הכניס עצמו בית המשפט המחוזי ל'טריטוריה' מקצועית מובהקת, ולמעשה ביקש לבוא במובן מסוים בנעלי הגורמים שלהם הידע והניסיון בתחום הרגיש של טיפול בילדים. המומחים, מזכיר, ולא בית המשפט, הם "ברי הסמכא באשר לקביעת טובתו של הילד במישור הרפואי, הפסיכולוגי, או בכל תחום אחר לגביו מונח. הם בעלי הכלים, הניסיון והמומחיות המקצועיים" (בע"מ 27/06, פס' 15). לא מצאתי, כי בית המשפט המחוזי הצביע על טעמים כבדי משקל לסטות מדרך הליון של המומחיות וממסקנותיהן בסוגיה הרגישה שלפנינו.

43. זאת ועוד: מפסק הדין של בית המשפט המחוזי משתמע כי גם אם היה מקום לאמץ את קביעת המומחיות באשר ליתרון של משפחת האב בגידול הבנות במבט צופה פני העתיד – הרי שספק אם 'יתרון' זה עולה על ה-'מחיר' הכרוך בניתוק הקטינות מהסביבה בה הן גרות מזה קרוב [הושמט – י'ו], כמעט מהיום שבו איבדו את

הוריהן. בית המשפט המחוזי סבר, בצדק, כי זוהי נקודה קריטית לבחינת טובת הקטינות, וקבע כאמור כי גורמי המקצוע "לא התייחסו לכך", וכי "לא ברור" מה עמדתם בנדון (פס' 40 לפסק הדין).

44. דא עקא, כפי שראינו לעיל, מעיון בחוות הדעת של המומחיות, וכן בתשובות שנתנה פרופ' יואלס לשאלות הבהרה שהופנו אליה בדיון מיום 3.2.2025, עולה כי ניתנה על ידן התייחסות מקצועית ברורה לשאלת המעבר הנזכרת. כך, במסגרת דיון בשכר המעבר כנגד הפסדו, מצאו המומחיות כי התועלת לקטינות – עולה על המחיר. כך למשל, חוות הדעת של המומחיות כללה התייחסות לשאלת מחיר העברת הקטנות בראי חלוף הזמן, כאשר נקבע בה כי "אין ספק שהקשר הרגשי [...] העמיק והפך משמעותי"; אולם בצד זאת, ציינו המומחיות כי "אין אנו סבורות שהשינוי כעת יפגע בהן, כל עוד יעשה בצורה רגישה ותוך תיווך של שתי המשפחות". המומחיות הוסיפו וצינו כי בראייתן המקצועית, גם אם נניח קיומו של קושי שנלווה למעבר, יש לתת את הבכורה לשיקול שעניינו בגורם שסייע לקטינות להתמודד בצורה הטובה ביותר עם "המצוקה הרגשית והמורכבות שעוד צפויה להן עם התפתחותן". עמדה מקצועית זו השתקפה כאמור גם בחקירתה של פרופ' יואלס בבית המשפט המחוזי, שקבעה, כפי שכבר צוטט לעיל, כי "המעבר והשינוי פחות מדאיגים אותי, ילדים מסתגלים מהר [...] מדאיג אותי המסלול ההתפתחותי שלהן שצופן אתגרים, לשם צריך יכולות הוריות עם יכולת מנטליזציה של הילד ולהבין אותו לעומק [...] מה שמוביל אותנו זו החשיבה ההתפתחותית". העמדה המקצועית של המומחיות, כללה אפוא התייחסות מפורשת לקושי שבהעברת הקטינות; קביעה כי קושי זה ניתן להתמודדות על רקע יכולות ההסתגלות שייחסו לקטינות; וכן כי מכל מקום, בראי טובתן הכוללת של הקטינות, היתרון שבמעבר עולה על מחיריו.

45. אעיר, למען שלמות התמונה, כי מחלקים אחרים של פסק הדין עולה כי בית המשפט המחוזי לא מצא חסר בחוות דעתן של המומחיות באשר לסוגיית השלכות המעבר; למעשה, בית המשפט התייחס לקביעת המומחיות שהוזכרה לעיל – אולם מצא כי היא לא משכנעת, לגישתו. כך למשל, תוך התייחסות ישירה לעמדת המומחיות באשר ליכולת ההסתגלות של הקטינות, נקבע כי "איננו סבורים כי אנו רשאים להתעלם מהמחיר והסיכון, על יסוד הסברה כי ילדים מסתגלים מהר [...] גם אם מחזיקים בגישה ש'ילדים מסתגלים', עדיין מתחייבת בדיקה של משמעות המעבר עבור הילד המסוים שבגורלו אנו דנים, על נסיבות חייו ואישיותו" (פס' 37 לפסק הדין). על זו הדרך, בית המשפט המחוזי הוסיף וחלק על קביעתן המקצועית של המומחיות באשר למחיר של המעבר. בתוך כך, בית המשפט חלק על דבריה של פרופ' יואלס, ש"העידה שהמעבר יהיה קשה ל[א] [...] לדבריה, היא סומכת על הכוחות ההוריים שילוו אותה שהיא תצליח לעשות את המעבר" (פס' 38 לפסק הדין), וקבע כי "יש לזכור כי חלוף הזמן עבור ילד אינו זהה לחלוף הזמן עבור מבוגר [...] ודאי שלא ניתן להתעלם מהמחיר הנפשי שיגבה מהן המעבר" (פס' 42 לפסק הדין).

46. זאת ועוד – כפי שציינה ב"כ היועצת – מפסק הדין אף משתמע כי גם אם טובת הקטינות היא העברתן למשפחת האב (אף לאחר 'שיקלול' מחיר המעבר), אין די בכך כדי להוציאן ממשפחת האם – שעה שנמצא כי משפחת האם "ראויה ומתאימה" לגדל את הקטינות. בית המשפט המחוזי ציין אומנם בפסק דינו, ובצדק, כי "אין חולק כי השיקול הבלעדי בהכרעה שעומדת לפתחנו הוא טובת הבנות", וכי "אף משפחה כאן אינה ברירת המחדל המועדפת" (פסקאות 33-34 לפסק הדין); עם זאת, כאשר הדברים הגיעו לכלל יישום, ניתן לקבל את הרשם כי בית המשפט המחוזי בחן למעשה את השאלה אם ישנה 'הצדקה' להוצאת הקטינות מבית קרובי האם. לצורך מענה לשאלה זו, נכון היה בית משפט להסתפק בעובדה ששהות הקטינות אצל קרובי האם 'טובה מספיק', בצינו, כאמור, כי "משפחת (האם) היא משפחה ראויה ומתאימה, ואלמלא 'התחרות' מול משפחת (האב), איש לא היה מעלה בדעתו להוציא מרשותה את הבנות" (פס' 46 לפסק הדין).

47. ברם, כפי שהערתי בפתח הדברים, השאלה הנ"ל שהציב בית המשפט אינה השאלה שהיה עליו לבחון. כאמור לעיל, בניגוד לנסיבות של הוצאת קטין לאומנה מבית הוריו הטבעיים, לצורך החלטה על הותרת הקטינות אצל משפחת האם בענייננו, לא די להשתכנע כי היא עומדת ברף 'מספיק', אלא נדרש לבחון, האם זו האפשרות הטובה ביותר עבור הקטינות.

48. מסקנת הדברים היא כי לא נמצאו טעמים כבדי משקל לסטייה מחוות הדעת של המומחיות. הדברים מקבלים משנה תוקף, שעה שחוות הדעת אינה ניצבת בבדידותה; ההיפך הוא הנכון. כפי שכבר נזכר, גורמי הרווחה, האפוטרופא לדין וב"כ היועצת, כל אחד מזויות ראייתו השונה, סבורים אף הם כי יש להורות על העברת

הקטינות להתגורר בביתה של משפחת האב – עובדה המחזקת מאוד את עמדת המומחיות. ודוק, איני מתעלמת מעמדות המטפלת הרגשית, מנחת האומנה, וצוות בית הספר של א' – להם העניק בית המשפט המחוזי משקל רב; עמדתם של גורמים אלו אכן חשובה. אולם, לגורמים אלו, כפי שצוין לעיל, אין כל היכרות עם משפחת האב. ממילא, ערכה של עמדתם נמוך יחסית וזאת בשים לב למבט-המשווה שנדרש לצורך הכרעה בשאלת השמת הקטינות (להבדיל מהשאלה אם משפחת האם, כשלעצמה, ראויה ומתאימה לגדל את הקטינות).

סיכום

49. מכל הטעמים הללו, אני סבורה כי בחינת טובתן של הקטינות מוליכה למסקנה כי יש להורות על השמתן בבית משפחת האב. מסקנה זו עולה מחוות הדעת של המומחיות, והיא אף עולה בקנה אחד עם עמדתם של גורמים מקצועיים נוספים שנזכרו. ודוק: במסקנתי זו, אין חלילה כדי להטיל דופי כלשהו במשפחת האם, ובהתאמתה לגדל את הקטינות. כפי שציינו המומחיות ויתר הגורמים המעורבים בעניין, משפחת האם מלאת אהבה לקטינות, ורתומה כל כולה לטובתן; על כך אין חולק. ברם, בבחינת שאלת טובתן של הקטינות במבט צופה פני העתיד, לא מצאתי כאמור לסטות מחוות הדעת שהונחה לפנינו, במסגרתה הומלץ, על יסוד אמות מידה מקצועיות, כי הקטינות תגדלנה במשפחת האב.

הערה בטרם חתימה

50. הזכות הבסיסית של ילד לגדול בחיק הוריו-מולידיו, ניטלה מהקטינות [הושמט – י' ו']. האבדן הקשה – אינו בר תחליף. יחד עם זאת, על רקע האסון הנורא, התגלה כי מלבד החוסן ותעצומות הנפש שקיבלו הקטינות מהוריהן, הן גם התברכו בשתי משפחות נפלאות וחזקות, שנחושות לספק להן מעטפת תומכת ואוהבת. מדברי הגורמים המקצועיים למדנו, כי להמשך הקשר בין הקטינות לבין שתי המשפחות; לטיב מערכת היחסים בין המשפחות עצמן; ולהרחקת הקטינות ממצב של מעין 'קונפליקט נאמנויות' – לכל אלו חשיבות יתרה לשיקום התשתית הרגשית של הקטינות שהעניקו להן הוריהן, ושנפגעה באותו בוקר מר ונורא. האחריות, בהקשר זה, מונחת במידה שווה לפתחן של שתי המשפחות; אין לנו אלא לקוות שדברים אלו יעמדו לנגד עיניהן – והכול לשם שמירה על טובתן של הקטינות.

51. ולסיום, אבקש לשוב ולהזכיר את הערכת כלל הגורמים המעורבים בעניין למסירות הגדולה שהפגינה משפחת האם כלפי הקטינות, ואת מקומה המשמעותי בחייהן. טובת הקטינות היא שקשר עמוק ואוהב זה – יוסיף ויימשך.

סוף דבר

52. בשים לב לאמור, אציע לחבריי להורות על קבלת הערעור ועל ביטול פסק הדין של בית המשפט המחוזי.

53. אציין כי השאלה שהתבררה לפנינו, נוגעת כאמור למקום השמתן של הקטינות. למען הסר ספק אזכיר, כי בכל הנוגע לשאלת האפטרופוסות על הקטינות, הכרעת בית המשפט לענייני משפחה כי משפחת האב היא האפטרופסית של הקטינות לעניינים אישיים ורפואיים, וכי בעל תפקיד חיצוני ישמש אפטרופוס לענייני רכוש (פסקאות 56-57 לפסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה), עומדת בתוקפה. זאת, שכן, פסק הדין של בית המשפט המחוזי לא נדרש לשאלת האפטרופוסות וממילא לא שינה מההסדר האמור, ומכל מקום, בשים לב לתוצאה אליה הגעתי – ההסדר הנוצר מתיישב במישור המעשי עם מסקנתי באשר להשמתן של הקטינות.

54. במישור האופרטיבי, אציע לחבריי להורות כי הקטינות **יושמו אצל קרובי האב** במתכונת ובאופן שפורטו בפסקאות 41-42 לפסק הדין של בית המשפט לענייני משפחה. **תכנית טיפולית** לצורך השמתן מחדש של הקטינות אצל קרובי האב, תיושם בהתאם לאמור בפסקה 43 לפסק הדין של בית המשפט לענייני משפחה. **זמני השהות** של הקטינות אצל קרובי האם, יהיו במתכונת שנקבעה בפסקה 45 לפסק הדין של בית המשפט לענייני משפחה.

55. כמו כן, תסקיר משלים בעניינן של הקטינות יוגש לבית המשפט לענייני משפחה, בהתאם לפירוט שבפסקה 44 לפסק דינו, גם לאחר סגירת ההליך כפי שצוין שם, וזאת עד ליום 30.6.2025.

56. בנסיבות העניין, אציע לחבריי כי לא נעשה צו להוצאות.

הנשיא י' עמית:

אני מסכים.

יעל וילנר

שופטת

השופטת ר' רונן:

לאחר התלבטות לא פשוטה, אני מצטרפת למסקנתה של השופטת י' וילנר. כמוה אף אני סבורה כי מיסגור השאלה הטעונה הכרעה הוא בעל משקל מכריע במענה לה. בית המשפט המחוזי שאל את עצמו האם ישנה הצדקה להעביר את הקטינות מבית משפחת האם

יצחק עמית

נשיא

לבית משפחת האב; בעוד שהשאלה שהיה מקום לשאול אותה היא מהו המקום המיטבי עבור הקטינות בראייה צופה פני העתיד.

בבחינת השאלה האחרונה, היה מקום לתת משקל לחוות הדעת של המומחיות – אשר היו סבורות כפי שהבהירה חברתי בהרחבה כי מגורים בבית משפחת האב ייטיבו עם הקטינות יותר מאשר מגורים בבית משפחת האם.

משכך, העובדה שבית משפחת האם הוא בית טוב ומיטיב – ועל כך אין כל מחלוקת, אין די בה. יתרה מכך, אין גם מחלוקת כי המעבר הצפוי של הקטינות מבית משפחת האם לבית משפחת האב, כרוך במחיר מבחינתן – וזאת לאחר שהן חיות מזה כשנה וחצי בבית משפחת האם. עניין זה הטריד את בית המשפט המחוזי, ולא בכדי. יחד עם זאת, המומחיות הביאו את המחיר הזה בחשבון, ועמדו על דעתן כי למרות זאת, יש להעביר את הקטינות לבית משפחת האב. במסקנה זו אף אני לא מצאתי לנכון להתערב, בהעדר כלים טובים די הצורך לעשות כן.

כפי שהבהירה חברתי, ההכרעה נושא ההליך שלפנינו היא קשה ולא אוכל אלא להצטרף לתקוותה של חברתי לפיה שתי המשפחות יקבלו אותה, ויוסיפו לשים לנגד עיניהן – כפי שעשו עד כה – את טובתן של הקטינות.

המטרה העיקרית היא לתת לקטינות את תנאי החיים המיטביים, בהינתן האסון הנורא שקרה להן, ומטרה זו תושג רק אם שתי המשפחות יתגייסו יחד כדי לקדמה.

רות רונן

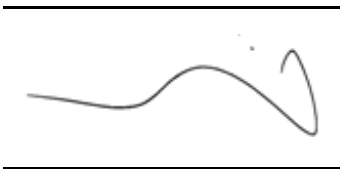
שופטת

הוחלט לקבל את הערעור כאמור בפסק דינה של השופטת י' וילנר.

בהיעדר פנייה של מי מהצדדים למחיקת פרט מזהה זה או אחר, פסק הדין יפורסם תוך 48 שעות.

ניתן היום, ב' ניסן תשפ"ה (31 מרץ 2025).

מנוסח פסק דין זה הושמטו פרטים שעלולים לזהות את הקטינות.

רות רונן

שופטת

יעל וילנר

שופטת

יצחק עמית

נשיא

הורד קובץ

בעלי דין המבקשים הסרת המסמך מהמאגר באמצעות פניית הסרה בעמוד ['צירת הקשר'](#) באתר. על הבקשה לכלול את שם הצדדים להליך, מספרו וקישור למסמך. כמו כן, יציין בעל הדין בבקשתו את סיבת ההסרה. יובהר כי פסקי הדין וההחלטות באתר פסק דין מפורסמים כדין ובאישור הנהלת בתי המשפט. בעלי

דין אמנם רשאים לבקש את הסרת המסמך, אולם במצב בו אין צו האוסר את הפרסום, ההחלטה להסירו נתונה לשיקול דעת המערכת

Disclaimer

הודעה

באתר זה הושקעו מאמצים רבים להעביר בדרך המהירה הנאה והטובה ביותר חומר ומידע חיוני. עם זאת, על המשתמשים והגולשים לעיין במקור עצמו ולא להסתפק בחומר המופיע באתר המהווה מראה דרך וכיוון ואינו מתיימר להחליף את המקור כמו גם שאינו בא במקום יעוץ מקצועי.

האתר מייעץ לכל משתמש לקבל לפני כל פעולה או החלטה יעוץ משפטי מבעל מקצוע. האתר אינו אחראי לדיוק ולנכונות החומר המופיע באתר. החומר המקורי נחשף בתהליך ההמרה לעיוותים מסויימים ועד להעלתו לאתר עלולים ליפול אי דיוקים ולכן אין האתר אחראי לשום פעולה שתעשה לאחר השימוש בו. האתר אינו אחראי לשום פרסום או לאמיתות פרטים של כל אדם, תאגיד או גוף המופיע באתר.